

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 16 kwietnia 2020 r.

Adam Bodnar

WZF.7043.58.2020.TO

Pan
st. bryg. Andrzej Bartkowiak

Komendant Główny
Państwowej Straży Pożarnej

Szanowny Panie Komendancie,

w związku z pojawiającymi się w prasie¹ informacjami na temat zakażenia i kwarantanny podchorążych Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie (dalej: SGSP) pismem z dnia 7 kwietnia 2020 r. Dyrektor Krajowego Mechanizmu Prewencji, Biura RPO zwrócił się do Rektora-Komendanta SGSP z prośbą o informacje na postawione pytania (w załączeniu). Z uwagi na fakt, iż nie otrzymałem odpowiedzi na zadane pytania zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o wyjaśnienia.

Jednocześnie w związku z kolejnymi publikacjami prasowymi² uprzejmie proszę o dodatkowe informacje. Z komunikatu zamieszczonego na stronie Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej wynika, że podchorążowie SGSP objęci kwarantanną zostali rozlokowani w ośrodkach szkoleniowych i szkołach pożarniczych. Mając na uwadze, że nie wszystkie przepisy ustawy o PSP znajdują zastosowanie do strażaków w służbie kandydackiej uprzejmie proszę o wskazanie podstawy prawnej i warunków ww. dyslokacji. Będę także zobowiązany za udostępnienie wyników prac Zespołu powołanego decyzją

---

¹ <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/koronawirus-w-szkole-glownej-sluzby-pozarniczej-w-warszawie/es7wpx2>,

² <https://www.dorzeczy.pl/kraj/136353/koronawirus-w-sgsp-47-osob-zakazonych.html>,
<https://warszawa.tvp.pl/47574856/koronawirus-w-szkole-pozarnictwa-kadra-miala-mozliwosc-wykonania-testow>,
<https://infosecurity24.pl/specjalny-zespol-wyjasni-jak-doszlo-do-zakazen-koronawirusem-w-sgsp>.

nr 29 Komendanta Wojewódzkiego PSP z dnia 15 kwietnia 2020 r. oraz zaleceń Inspekcji Sanitarnej MSWiA dla SGSP.

Chciałbym również zwrócić uwagę Pana Komendanta na specyfikę praw i obowiązków strażaka służby kandydackiej (podchorążego) oraz swoje wątpliwości z tym związane.

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z art. 113 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1499 ze zm. dalej: ustawa o PSP) strażak w służbie kandydackiej pełni służbę w systemie skoszarowanym. Oznacza to, że podchorążowie pozostają w ciągłej dyspozycji przełożonego służbowego. Prawo do czasu wolnego przysługuje podchorążemu wyłącznie w wymiarze i terminach wynikających z planu i programu nauczania SGSP. Nie są to strażacy w służbie stałej, w związku z powyższym nie znajdują do nich zastosowania wszystkie przepisy wynikające z pragmatyki służbowej PSP, a jedynie te do których odsyłają przepisy Rozdziału 10 ustawy o PSP. Innymi słowy na gruncie ustawy o PSP dokonano wyraźnego rozróżnienia pomiędzy strażakiem, a strażakiem w służbie kandydackiej (podchorążym, kadetem czy elewem).

Na Rektorze-Komendancie SGSP i komendantach szkół PSP spoczywa szczególna odpowiedzialność za strażaków pełniących służbę kandydacką. Jako kierownicy jednostek organizacyjnych PSP odpowiadają oni bowiem nie tylko za bezpieczeństwo i higienę służby podchorążych (zgodnie z art. 29a w zw. z art. 114 ust. 3 ustawy o PSP), ale także za ich zakwaterowanie, umundurowanie, odzież specjalną i ekwipunek osobisty oraz wyżywienie (art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy o PSP).

W zakresie zabezpieczenia medycznego podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń lub szkolenia podchorążych zastosowanie znajdują § 28 – 29 rozporządzenia MSWiA z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. Nr.180, poz. 1115). Zgodnie z niniejszymi przepisami w przypadku, gdy strażak uległ skażeniu materiałem potencjalnie zakaźnym, substancjami niebezpiecznymi lub doznał urazu w wyniku oddziaływania innych czynników szkodliwych dla zdrowia, podlega **niezbędnemu badaniu lekarskiemu**. W przypadku bezpośredniego kontaktu odzieży i sprzętu specjalistycznego strażaka z materiałem potencjalnie zakaźnym, substancjami niebezpiecznymi i innymi czynnikami

szkodliwymi dla zdrowia, kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej zapewni odkażanie tej odzieży i sprzętu.

Z serii materiałów prasowych na temat wydarzeń mających miejsce na terenie SGSP w Warszawie wynika, że byli oni każdorazowo kierowani do lekarza, który jednak początkowo nie dopatrzył się u podchorążych choroby zakaźnej. Pozostaje zatem ocenić czy „niezbędne badanie lekarskie” w niniejszym stanie faktycznym nie obejmowało konieczności przeprowadzenia odpowiedniego testu na obecność SARS-CoV-2. Wydaje się, że ostateczna decyzja w tym zakresie powinna należeć do lekarza, nie zaś do dowódcy, szczególnie, że objawy choroby COVID-19 mają swoją dynamikę, a jej przebieg nie jest jednakowy u wszystkich zakażonych. Ryzyko popełnienia błędu przez przełożonego jest w takim przypadku duże, a skutki w postaci utraty zdolności operacyjnej – daleko idące.

Rozstrzygnięcie tych wątpliwości może podlegać w dalszej perspektywie odpowiedzialności dyscyplinarnej i - w mojej ocenie - jest to właściwa droga dla oceny ewentualnych nieprawidłowości poszczególnych przełożonych i wiążących rozstrzygnięć w tym zakresie.

Inną sprawą pozostaje odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa za ewentualny uszczerbek na zdrowiu podchorążych i późniejszego regresu względem winnych potencjalnych zaniedbań. Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 114 ust. 3a ustawy o PSP strażak w służbie kandydackiej, który w związku ze służbą doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, otrzymuje świadczenia odszkodowawcze w trybie i na zasadach określonych dla strażaków. W razie śmierci strażaka w służbie kandydackiej w związku ze służbą, świadczenia odszkodowawcze otrzymują pozostali po nim członkowie rodziny.

Wnioski wynikające ze szczegółowej analizy tego zdarzenia nadzwyczajnego mogą okazać się bardzo pomocne dla realizacji zadań (w okresie szczególnego zagrożenia epidemicznego) nie tylko przez Państwową Straż Pożarną, ale także przez inne formacje mundurowe, czy w dalszej kolejności Siły Zbrojne. Zdarzenie nadzwyczajne SGSP

pokazuje bowiem luki w pełnieniu służby w systemie skoszarowanym³ w czasie zagrożenia epidemicznego. Konieczność realizacji nałożonych zadań czy też szczególne poczucie misji (związane np. z etosem służby) powinny zostać zrównoważone maksymalnym zabezpieczeniem samych funkcjonariuszy. Alternatywą jest bowiem utrata zdolności operacyjnej danej jednostki organizacyjnej.

W świetle powyższego, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. poz. 627) zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o odniesienie się do przedstawionych problemów oraz o udzielenie stosownych wyjaśnień.

Załącznik 1

Adam Bodnar

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

/-podpisano elektronicznie/

---

³ Na marginesie pragnę zauważyć, że służbę w systemie skoszarowanym w Policji przewiduje art. 11d ust. 3 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U., poz. 374 ze zm.).